

Kommunestyremøtet fungerer ikke som et politisk verksted, men mer som et politisk teater, mener flere av dem som har svart på en undersøkelse fra Oxford Research. Bildet er fra et møte i Krødsherad kommunestyre, og disse politikerne har ikke deltatt i undersøkelsen.

Arkivfoto: Terje Lien

› PUBLISERT 04.01.2023 11:24

Forsvarer åpne møter og tar beslutningene et annet sted

Kommunestyremøter er politisk teater, beslutningene tas på gruppemøter eller internt i partiene, svarer politikere i ny undersøkelse.

TERJE LIEN
902 86 413

Åpne utvalgs- og kommunestyremøter er en grunnleggende demokratisk verdi. Men siden møtene er offentlige, flyttes gjerne det politiske snekkerverkstedet til gruppemøter og pauser.

Mye er også avklart i god tid før kommunestyret samles for å fatte vedtak, viser en undersøkelse Oxford Research har gjort på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

– Svekker integriteten

Forskerne har sendt ut en spørreundersøkelse og i tillegg gjennomført dybdeintervjuer både med lokal- og regionalpolitikere, samt representanter fra interesseorganisasjoner, presse og statsforvaltere.

I rapporten som nå foreligger, heter det at en rekke informanter beskriver en utbredt praksis i norske folkevalgte organer der man tar pauser under møtet for å kunne diskutere fritt.

«Vi vil hevde at hyppige pauser svekker det folkevalgte organets integritet og den interne lojalitet og respekt representantene bør ha til organet. Omfattende diskusjoner og avklaringer i pausene omgår også lovgivers intensjon om at saker skal behandles i møter. Det er imidlertid vanskelig å se hvordan dette problemet kan løses på enkelt vis», skriver forskerne i sin oppsummering.

Om undersøkelsen

Tittel: [Undersøkelse av hvordan møteoffentlighet praktiseres og oppleves](#)

Gjennomført av Oxford Research på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet

Prosjektperiode: April-desember 2022

Rapporten er ingen evaluering av regelverket men en beskrivelse av praksis.

Metode:

Kvantitative undersøkelser: I form av spørreundersøkelser sendt til politisk sekretariat i kommuner og fylkeskommuner, til folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner.

Det er folkevalgte i kommunene i Trøndelag og Troms og Finnmark og folkevalgte i sju fylkeskommuner som er spurt.

Det er 956 folkevalgte fra totalt 66 kommuner og 192 folkevalgte fra seks fylkeskommuner som har svar

Kvalitative intervjuer: Det er gjennomført intervjuer med følgende aktører:

Regional- og lokalpolitikere (16 intervjuer)

Interesseorganisasjoner (3 intervjuer)

Media/presse (6 intervjuer)

Jurister hos statsforvaltere (2 intervjuer)

På tross av at de folkevalgte mener åpne møter er viktig for demokratiet, peker de også på at det kan ha sine utfordrende sider. For når pressen er til stede, endrer diskusjonene seg, mener de folkevalgte. Ifølge undersøkelsen svarer mange at de skjærer seg når pressen sitter på tilhørerbenken og at engasjementet øker.

Samtidig tyder undersøkelsen på at en ikke ubetydelig del av politikerne kvier seg for å stille avklarende spørsmål eller snakke fritt. Folkevalgte blir mer opptatt av å formidle partiets politikk, og gjerne på en måte de skjønner vil gi et oppslag i avisa. Dermed kan også debatten bli mer polarisert.

- En teaterscene

Et stort flertall av de folkevalgte som har blitt spurt, sier at møtene i kommunestyret er preget av saker som er avgjort på forhånd, og at muligheten til å endre utfallet av en sak er liten. En erfaren ordfører er i undersøkelsen gjengitt slik:

«Bystyret er et stort møte, et godt sted å synliggjøre politikk. Men det å få fram gode poeng fra talerstolen som endrer sakens flertall i møtet, har ikke skjedd i mitt politiske liv».

En annen ordfører sier det slik:

«Kommunestyremøter er en teaterscene. Gode drøftelser kan skje i utvalg, i hvert fall før det skjer en låsing av stemmer i partiene».

Forskerne mener det kan hevdes at møteoffentlighet påvirker arbeidsformen i folkevalgte organ og toner ned møtenes funksjon som politisk verksted. De mener samtidig det er grunn til å stille spørsmål ved om ambisjonen om at disse møtene skal være slike politiske verksted, er realistisk.

«Kanskje må man heller erkjenne at møter som instrument for politikutvikling har visse begrensninger», skriver forskerne.

Gruppemøtene er viktigst

Et viktig funn i undersøkelsen er at gruppemøtene er den viktigste arenaen for politikutvikling.

Spørreundersøkelsen underbygger også intervjuene i det at gruppemøtene trengs fordi møter i folkevalgte organ er åpne. Mange lokalpolitikere beskriver gruppemøtene som stedet der man kan diskutere fritt og komme fram til politiske standpunkt.

Utvalgsmøtene synes også å fungere bedre som politisk verksted enn kommunestyremøtet. I utvalgene er det færre folk, sakene er konkrete, rammen for konstruktive diskusjoner og forhandlinger er bedre, samt at det oppleves å være et større rom for å resonnerer sammen, fremgår det av rapporten.

Men også i utvalgsmøtene forteller flere folkevalgte at sakene er avgjort i forkant i møter som ikke er offentlige.

- **Les også:** [Bernt svarer: Hva er et folkevalgt organ?](#)

Gruppemøtenes sentrale funksjon er et gjennomgående funn, heter det i undersøkelsen. En av respondentene peker på at det også er legitimt, ettersom det er de politiske partiene vi bygger vårt demokrati på. Dermed må det være rom for å ha det politiske verkstedet internt, mener intervjudeltakeren.

Uformell kontakt

I tillegg kommuniserer politikerne på tvers av partilinjer på telefon, e-post og i chattegrupper utenom møtene. Det er ikke bare å ta med seg et forslag til møtet – det handler også om prosesser, modning og forankring, påpeker en utvalgsleder.

Problemet oppstår når samtlige politiske gruppeledere uformelt møtes for å diskutere saker – da har man fort krysset kommunelovens bestemmelser for møteoffentlighet.

En ordfører kommenterer dette slik:

«Det at man ikke kan snakke med alle gruppelederne på en gang, gjør at man kanskje heller snakker med noen, de som må til for å sikre flertall».

Ordføreren etterlyser en avklaring fra departementet på hva som er lov av uformell kontakt på andre arenaer.

- **Les også:** [Bernt svarer: Kan et politisk organ ha gruppearbeid?](#)

Ikke mye publikum

Undersøkelsen viser også at det ikke er veldig mange utenom de folkevalgte som dukker opp på utvalgs- og kommunestyremøter. For møtene i kommunestyret rapporterer 39 prosent av kommunene at pressen er til stede på omtrent alle møtene. 29 prosent rapporterer at pressen omtrent aldri er til sted. For andre utvalg er det mindre sannsynlig at pressen er på plass under møtene.

Rapporten viser også at det normalt ikke er noen stor tilstrømming av befolkningen for øvrig på møtene. Kommunene rapporterer et gjennomsnitt på tre personer som fysisk møter opp som publikum i kommunestyret. Riktignok kan det være annerledes når politisk betente saker, som for eksempel skolenedleggelse, skal behandles.

Det virker også som om det nå er vanlig å strømme kommunestyremøtene i sanntid, og at det da også er mulig å se på optakene i etterkant. Tallene for hvor mange som ser på, er dog noe usikre.

Her kan du lese hele undersøkelsen: [Undersøkelse av hvordan møteoffentlighet praktiseres og oppleves](#) (ekstern lenke)

ANNONSE

En nærscole for alle

Sammen med gjester diskuterer og forklarer vi de viktigste og morsomste sakene i Kommune-Norge hver onsdag
Politisk redaktør Agnar Kaarbø og journalist Tone Holmquist

Hør oss på
kommunal-
rapport.no

Du kan også
søke oss opp
på Soundcloud
og iTunes

Kommunal Rapport

Ansvarlig redaktør og administrerende direktør:
Britt Sofie Hestvik.

Politisk redaktør: **Agnar Kaarbø**
Utviklingsredaktør: **Espen Andersen**
Debattredaktør: **Ragnhild Sved**

Markedsdirektør: **Fred Scharffenberg**

Kommunal-Rapport.no er redigert på uavhengig grunnlag og etter de normer og regler som er nedfelt i Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.

Kontaktinformasjon:
Boks 1940 Vika, 0125 Oslo
Tlf: [24 13 64 50](tel:24136450)

E-post: redaksjon@kommunal-rapport.no
abonnement@kommunal-rapport.no